

УДК 378.015.31:793.31]:398.1(=161.2)

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.26.2025.258–268>

АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Віра СИНЄОК

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0623-1718>

*Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
кафедра хореографії,
бул. І. Шамо, 18/2, Київ, Україна, 02154
e-mail: v.synieok@kubg.edu.ua*

Костянтин КАЛІЄВСЬКИЙ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4202-4222>

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра режисури та хореографії,
вул. Валова, 18, Львів, Україна, 79008;
e-mail: k.kaliievskyi@kubg.edu.ua*

Розглянуто концептуальні аспекти ціннісних парадигм формуючого спрямування, які зберігаються в народній культурній спадщині. Висвітлено інтеграційні процеси народних традицій та звичаїв у сучасний освітній простір із залучанням аксіологічного потенціалу в практичну складову навчального процесу. Акцентовано увагу на пошуку нових методичних підходів, сформованих на національних принципах, для покращення професійної освіти хореографів. Показано, що визначну роль у формуванні національної свідомості посідає український народний танець з його моральними та естетичними цінностями.

Аргументовано, що український народний танець є важливим інструментом аксіологічного виховання студентів у закладах вищої освіти. Народна культура є джерелом духовності, що транслює історичний досвід через призму хореографічного мистецтва. Зазначено ціннісний потенціал народної хореографії, який повинен стати фундатором базової підготовки фахівців у галузі мистецької освіти. Наголошено на основних напрямках виховного процесу, спрямованого на усвідомлення поняття “національної ідентичності” засобами народного хореографічного мистецтва.

Звернено увагу на головні орієнтири освіти, які спрямовані на розвиток естетичного мислення у студентів та визначають основну лінію поведінки задля досягнення ідеалу. Акцентовано на важливих аспектах духовної сили особистості, які здатні вирішувати складні завдання, змінювати загальний рівень інтелектуального, морального та естетичного розвитку. Доведено, що аксіологічні принципи освітнього

процесу нерозривно пов'язані з духовним змістом, що формують консеквенцію моральних досягнень.

Зазначено важливі аспекти формування українських педагогічних принципів виховання на засадах прадавніх козацьких традицій. Козацький вишкіл передбачав об'єднання духовної та фізичної культури, формування цілісної особистості із широким спектром світоглядних орієнтирів. Висвітлено процес формування ціннісних якостей у студентів закладів вищої освіти засобами танцювального мистецтва – учасників хореографічного колективу “Либідь” навчальної лабораторії виконавської майстерності факультету музичного мистецтва і хореографії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Констатовано, що оволодіння фундаментальними знаннями з українського танцю та напрацювання технічних навичок і виконавської майстерності сприяють формуванню у студентів національної свідомості та патріотизму.

Ключові слова: мистецтво, хореографія, танець, український народний танець, хореографічний колектив, хореографічна освіта, танцювальна культура.

Постановка проблеми. Ціннісні парадигми формуючого спрямування зберігаються в культурних звичаях і традиціях українського народу. Одним із головних провайдерів національної спадщини в сучасний простір є народне українське хореографічне мистецтво. Важливим завданням сьогодення постає інтеграція народних танцювальних традицій у освітній процес, виведення українського танцю з його аксіологічним потенціалом на провідні позиції в навчальних програмах. Варто віднайти нові методичні підходи для вивчення українського народного танцю і визнати його важливим елементом професійної освіти хореографів.

Як показав **аналіз останніх досліджень і публікацій** на обрану тему, визначальна роль виховного потенціалу лежить у площині аксіологічних вимірів, які компліуються засобами українського народного танцю. У статті “Аксіологія танцю в культурологічній парадигмі: традиції і сучасність” [13] Лілія Савчин зазначає, що: “Танець протягом тисячолітнього історико-культурного розвитку демонструє духовну єдність народу, цілісність культурної парадигми як чинника ціннісної основи особистості, яка інтегрується в соціум, усвідомлюючи мотивацію духовних потреб” [13, с. 59]. Авторка зауважує, що еталонні маркери поведінки особистості тісно пов'язані з базовими етнокультурними архетипами та символами українських традицій, які модулюють естетику та ментальність народу.

У статті “Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв на засадах аксіологічного підходу” [17] Наталія Шетеля висвітлює поняття аксіологічних наративів у контексті професійної підготовки майбутніх хореографів. Зосереджує свою увагу на екстраполюючих пріоритетах у формуванні цінностей особистості, її внутрішніх компонентів свідомості і самосвідомості. Дослідниця визначає пріоритетні позиції аксіологічних чинників у процесі професійного становлення майбутніх фахівців.

У статті Ольги Хвашевської та Володимира Котова “Теоретичні аспекти розвитку вищої хореографічно-педагогічної освіти в Україні” [16] проаналізовано сучасні тенденції розвитку вищої освіти. Автори розглядають

новітні тенденції еволюції хореографічної освіти та інноваційні підходи у сучасній фаховій підготовці викладачів хореографії. Дослідники спостерігають поєднання традицій і новаторства в головній генезі професійної підготовки фахівців, убачаючи розвиток народно-сценічної хореографії.

Педагогічні та психологічні аспекти впливу на формування професійних якостей майбутнього викладача хореографії висвітлено у статті Ольги Мерлянової “Психолого-педагогічні аспекти хореографічного виховання студентів вищих навчальних закладів” [6]. У праці проаналізовано стилі спілкування між викладачем і студентом у процесі створення сумісних творчих проєктів. Автор зосереджується на питаннях комунікативної співпраці та акцентує увагу на прищеплюванні психолого-педагогічних технік для професійного зростання здобувачів освіти. О. Мерлянова торкається проблеми гуманізації освіти, зокрема хореографічної, з акцентом на духовний розвиток особистості безпосередньо.

Новим прочитанням архаїстично-традиційних поглядів на збереження народних танцювальних традицій ділиться Олександр Плахотнюк у статті “Етносвітогляд фольклорного танцю в мистецькому просторі сучасності” [10]. Автор убачає в глобалізованих процесах сучасності нові можливості для інтеграції українського мистецького доробку в європейський культурний простір, який впливатиме на формування світових мистецьких трендів.

У статті “Стилістичні виконання народної хореографічної культури бойків у весняному-літньому циклі святкувань” [14] Ярослав Сапего та Роман Берест аналізують автентичну спадщину танцювальної культури бойків. Дослідники звертають увагу на компоненти язичницької та християнської релігійної обрядовості, які вплинули на самобутність танцювальної культури дослідженого регіону.

Особливості викладання хореографічних дисциплін у закладах вищої освіти досліджено у статті “Викладання хореографії у вищій школі в умовах сьогодення” [5]. Колектив авторів визначив головні аспекти освітнього процесу із висвітленням провідних навчальних платформ для викладання хореографії в умовах дистанційного навчання.

Питання підготовки майбутніх фахівців з хореографії порушує Юрій-Станіслав Клим’юк у статті “Аксіологічна компетентність майбутніх учителів хореографічних дисциплін як методологічна основа їх фахової підготовки” [3]. Автор звертає увагу на ціннісні аспекти філософсько-педагогічного пізнання у хореографічній освіті та вбачає нові шляхи генези педагогічної майстерності через вдосконалення особистісного розвитку.

Актуалізацію професійного потенціалу хореографів, формування фахових компетентностей із базовою інтегративно-естетичною складовою мистецтва висунуто в статті “Застосування цифрових технологій у формуванні естетичної компетентності майбутніх педагогів засобами хореографічного мистецтва” [2]. Дослідники акцентували увагу на естетичних аспектах хореографії в площині перетину із педагогікою, стверджено, що: “без естетичної компетентності неможливо розв’язати завдання всебічного і гармонійного розвитку особистості педагога хореографії” [2, с. 139].

Ціннісні орієнтації особистості висвітлено у статті Світлани Білозерської “Аксіологічні основи формування професійного іміджу майбутнього педагога” [1]. Авторка аналізує аксіологічні домінанти, які впливають на формування професійного іміджу, визначає ціннісну функцію виховання із трансформацією його в освітній процес.

У монографії О. Олексюк “Розвиток духовного потенціалу особистості у постнекласичній мистецькій освіті” [7] розглянуто теоретико-методологічні засади генези духовного потенціалу особистості, окреслено сучасні тенденції розвитку, визначено механізми реалізації ціннісних аспектів у форматі мистецької освіти.

У виданні Юрія Руденка та Олексія Губка “Українська козацька педагогіка” [12] досліджено історико-педагогічні, науково-теоретичні та методологічні засади української козацької педагогіки. Обґрунтовано форми та методи виховання духовних цінностей та української національної свідомості.

У статті О. Плахотнюка “Впровадження освітньо-наукового проекту «Хореографічне мистецтво в Україні та світі: традиції та тенденції розвитку»” [8] висвітлено формуючі процеси популяризації хореографічних досліджень із урахуванням унікальних виразно-зображальних якостей регіонального колориту. Доведено важливість розвитку спеціальності “Хореографія” як самобутнього професійного напрямку освітнього процесу.

У дослідженні науковців О. Плахотнюка, А. Гриненко, А. Яценко “Хореографічно-музичний аналіз – супровід танцювальної культури Лемківщини” [9] наведено аргументи з питань формування хореографічної культури України на прикладі українського етнографічного регіону Лемківщини. Автори наголошують на важливості поширення та популяризації української хореографії, збереження національних традицій у сучасному світі.

Мета статті – визначити роль українського народного танцю в контексті фахової хореографічної освіти та формування її аксіологічних принципів засобами народного танцю.

Формулювання цілей дослідження: дослідити роль українського танцю в процесі формування національних цінностей у студентів закладів вищої освіти.

Методологія дослідження полягає в застосуванні комплексного підходу для глибокого аналізу моральних та естетичних цінностей, що містить народна хореографія. Аксіологічний метод дає змогу дослідити вплив соціальних цінностей, які транслюються засобами українського танцю, формуючи національну свідомість студентів. Історико-культурний метод надає можливість дослідити історію розвитку і трансформацію українського фольклору із подальшою його інтеграцією в сучасний освітній процес. Фольклористичний метод вивчає зразки національної культурної спадщини, які містять стародавні традиції і обряди із особливою символікою. Порівняльний метод надає змогу порівнювати різні форми народної хореографії, а також аналізувати навчальний процес та його результати.

Наукова новизна роботи. Визначено український народний танець як важливий інструмент аксіологічного виховання в системі хореографічної освіти у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу. Виклики сьогодення пов'язані із процесами глобалізації всіх сторін соціально-культурного життя суспільства. Це вплинуло на посилення вимог до вищої освіти, яка потребує впровадження інноваційної методології з основними антропогенними характеристиками. Розвиток фахової освіти потребує посиленої уваги до якості підготовки майбутніх викладачів хореографії, які б відповідали сучасним вимогам національного спрямування.

Головним пріоритетом у цьому питанні постає формування національної самосвідомості через опанування молоддю своєї етнічної культури з її національними цінностями. Як зазначає О. Кузик: “Фольклорний матеріал слугує фундаментом для побудови сучасного мистецтва, наповненого новим змістом” [4, с. 144]. Важливим аспектом виховного вектора повинен стати український народний танець. У статті “Застосування цифрових технологій у формуванні естетичної компетентності майбутніх педагогів засобами хореографічного мистецтва” зазначено, що: “Важливим її аспектом, який має безпосередній зв'язок із онтологічною парадигмою хореографічного мистецтва, є мета формувати глибоке і цілісне усвідомлення концептів національної самобутності, самоідентифікації...” [2, с. 136].

Народне хореографічне мистецтво розвивалось протягом усього історичного шляху української нації, створивши унікальні зразки самобутньої культурної спадщини. За словами О. Плахотнюка “... за тисячоліття своєї історії сформувалась танцювальна національна спадщина української культури, яка стала самостійним виразно-зображальним явищем серед різних однакових між собою видів мистецтв, що відображають духовну та естетичні цінності українських традицій і обрядів, нових проявів сучасного танцю, які розкриваються в хореографічних творах, транслюючи етнічний код наших пращурів” [11, с. 51]. Мова українського танцю колоритна і виразна, забарвлена регіональними особливостями та відтінками. Національна танцювальна культура зберігає ціннісні скарби людського буття, увібравши в себе історичний досвід і мудрість багатьох поколінь. Український танець, що був і є джерелом духовності та ментальності, здатен спрямувати етнічні вектори високої естетики на розвиток художнього смаку, почуття гармонії і краси.

Ціннісний потенціал народного хореографічного мистецтва повинен стати важливим фундатором процесу підготовки фахівців у галузі мистецької освіти. Національна-культурна ідентичність стає основним напрямом у виховному процесі, яка ґрунтується на засадницьких позиціях збереження національної спадщини, відродження народних традицій із переданням автентичних надбань із покоління в покоління.

Варто розглянути аксіологічні підходи в закладах вищої освіти. Аксіологія – це філософська наука про ціннісні парадигми, їх вплив на людство та суспільство загалом. У контексті вищої освіти аксіологічні принципи надають можливість формувати у студентів здатність усвідомлювати глибинність ціннісного фундатора, який впливає на духовність особистості. Освіта, орієнтована на аксіологічні принципи, сприяє розвитку у студентів естетичного мислення, чутливості до соціальної відповідальності. Ціннісні фундаментальні орієнтири найбільш стабільно характеризують духовність

особистості, визначають її основну лінію поведінки, спрямовують вектор її розвитку на досягнення ідеалу. Як зазначає Л. Савчин: "...аксіологічні ідеї генетично постають як явища переоцінки цінностей у процесі їх збереження та трансформації. Виокремлені аксіологічні принципи забезпечують їх описові функції, визначають традиції як провідні універсалиї культурологічної парадигми" [13, с. 61].

Важливим аспектом духовної сили особистості є здатність вирішувати складні завдання, спрямовувати свою активність на здобування нових знань і умінь, змінювати загальний рівень інтелектуального, морального та естетичного розвитку. Духовні сили людини проєктують закономірності душевних та психічних процесів, які безпосередньо впливають на творчу діяльність і створюють духовний простір. Зростання духовного потенціалу обумовлює накопичення людиною духовного багатства із трансляцією в оточуючий соціум своїх духовних якостей. Отже, аксіологічні принципи освітнього процесу нерозривно пов'язані з духовним змістом, який стає своєрідним злитком моральних досягнень. Юрій-Станіслав Клим'юк зазначає, що: "У хореографічному мистецтві знання завжди набувають аксіологічного характеру ще й тому, що пов'язуються з уявленням про значущість хореографічного мистецтва для формування національної самосвідомості учнівської молоді, її гармонійного духовного і фізичного розвитку" [3, с. 339, 340].

У контексті українського народного танцю аксіологічні парадигми транслують через призму хореографічного модусу моральні, естетичні і культурні цінності. Як зазначає С. Білозерська: "Аксіологічний підхід визначає, з одного боку, всю систему духовно-морального розвитку та виховання, весь устрій освіти, в основі якого – український освітній ідеал як вища педагогічна цінність, сенс усієї сучасної освіти та система базових цінностей" [1, с. 137].

Важливий аспект у формуванні українських педагогічних принципів виховання – прадавні козацькі традиції, які ґрунтувалися на засадах народної культури. В козацькому вихованні високо цінувався культ сили та любові до України. Запорукою виконання поставлених завдань була загартованість духу та тіла. Козацький вишкіл передбачав об'єднання духовної та фізичної культури, формування цілісної особистості із широкими світоглядними орієнтирами. Як зазначав К. Ушинський: "...виховання, створене самим народом і засноване на народних основах, має ту виховну силу, якої немає в найкращих системах, заснованих на абстрактних ідеях або запозичених в іншого народу... У кожного народу своя особлива система виховання..." [15, с. 100, 102].

Акцентуючи увагу на процесі формування ціннісних якостей у студентів закладів вищої освіти засобами танцювального мистецтва, в навчальній лабораторії виконавської майстерності факультету музичного мистецтва і хореографії Київського столичного університету імені Бориса Грінченка був створений студентський хореографічний колектив "Либідь". Діяльність ансамблю спрямована на оволодіння фундаментальних знань у галузі українського танцю, напрацювання технічних навичок і виконавської майстерності в поєднанні зі сценічною практикою. Основу репертуарного плану колективу становлять народні танцювальні композиції, які сприяють

духовному піднесенню, відчуттю гордості за свою культуру, формують у студентів естетичні почуття та національну свідомість. Як зазначає Н. Шетеля: “У хореографічному мистецтві наукові знання, уміння й навички завжди мають аксіологічну спрямованість, оскільки пов’язані з уявленням про закономірності й тенденції розвитку хореографічного мистецтва та сприяють формуванню національної самосвідомості майбутніх хореографів, гармонійному й духовному розвитку, прагненню до ідеалів Істини, Добра, Краси, Віри та шанобливого ставлення до історичної пам’яті та здобутків у галузі хореографічного мистецтва” [17, с. 29, 30].

Висновки. Отже, для професійної освіти хореографів варто визначити низку основних напрямів. Головним аспектом потрібно вважати виховний процес, який ґрунтується на засадах українського народного мистецтва. Також дослідження національного автентичного фольклору, відтворення самотутніх танцювальних обрядових композицій допоможуть сформувати у молоді поглиблене розуміння народних традицій, закохати майбутніх фахівців у народну культуру України. Не менш значимим напрямом освітнього процесу варто вважати формування навичок у створенні власних постановок, розвитку креативного мислення та творчого потенціалу, зокрема: напрацювання вмінь виконавської майстерності з опануванням різних стилів хореографії, розвиток акторської майстерності, засвоєння методики викладання хореографічних дисциплін з психологічними та мотиваційними аспектами. Подальші дослідження повинні стосуватись практичних напрацювань у галузі національної хореографічної освіти, зважаючи на базові аспекти аксіологічного підходу.

Список використаної літератури та джерел

1. Білозерська С. Аксіологічні основи формування професійного іміджу майбутнього педагога. *Вчені записки ТНУ ім. В. Вернадського*. 2022. Т. 33, № 2. С. 133–135. DOI: <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2022.2/22>.
2. Жуйсюе Ч., Водяна В., Щур Л., Баньковський А., Машталер І., Солонинка Т. Застосування цифрових технологій у формуванні естетичної компетентності майбутніх педагогів засобами хореографічного мистецтва. *Щомісячний науково-педагогічний журнал “Молодь і ринок”*. 2023. № 9 (217). С. 135–140. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.291110>.
3. Клим’юк Ю.-С. Аксіологічна компетентність майбутніх учителів хореографічних дисциплін як методологічна основа їх фахової підготовки. *Актуальні питання гуманітарних наук : зб. наук. праць молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка*. 2022. Вип. 53. Т. 1. С. 337–342. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-49>.
4. Кузик О. Дослідницька спадщина хореографів ХХ століття. *Вісник Львівського університету. Сер. Мистецтвознавство*. 2023. Вип. 24. С. 144–150. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.24.2023.144-150>.
5. Кундис Р. Лавриненко С., Никорович І., Машталер І., Тіщенко О. Викладання хореографії у вищій школі в умовах сьогодення. *Вісник науки та освіти. Сер. Культура і мистецтво*. 2023. Вип. 4 (10). С. 885–897. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-885-897](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-885-897).

6. Мерлянова О. Психолого-педагогічні аспекти хореографічного виховання студентів вищих навчальних закладів : *Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2018. Вип. 1(38). С. 126–133. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/9877>.

7. Олексюк О. Розвиток духовного потенціалу особистості у постнекласичній мистецькій освіті : монографія. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 268 с.

8. Плахотнюк О. Впровадження освітньо-наукового проєкту “Хореографічне мистецтво в Україні та світі: традиції та тенденції розвитку”. *Вісник Львівського університету. Сер. Мистецтвознавство*. 2023. Вип. 24. С. 151–162. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.24.2023.151-162>.

9. Плахотнюк О., Гриненко А., Яцеленко А. Хореографічно-музичний аналіз – супровід танцювальної культури Лемківщини. *Вісник Львівського університету. Сер. Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 21. С. 81–90. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.21.2023.12132>.

10. Плахотнюк О. Етносвітогляд фольклорного танцю в мистецькому просторі сучасності. *Актуальні питання гуманітарних наук : Міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка*. 2021. Вип. 35. Т. 5. С. 4–8. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-5-1>.

11. Плахотнюк О. Значення впровадження стандартів вищої освіти галузі знань 02 “Культура і мистецтво”, спеціальність: 024 “Хореографія”. *Вісник Львівського університету. Сер. Мистецтвознавство*. 2021. Вип. 22. С. 51–59. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vas.22.2021.12180>.

12. Руденко Ю., Губко О. Українська козацька педагогіка: витоки, духовні цінності, сучасність. Київ : МАУП, 2007. 384 с.

13. Савчин Л. Аксіологія танцю в культурологічній парадигмі: традиції і сучасність. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2023. № 1. С. 59–64. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277634>.

14. Сапего Я., Берест Р. Стилистичні виконання народної хореографічної культури бойків у весняно-літньому циклі святкування. *Актуальні питання гуманітарних наук : зб. наук. праць молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка*. 2023. Вип. 65. Т. 2. С. 121–127. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-2-16>.

15. Ушинський К. Про народність у громадському вихованні. Вибрані педагогічні твори : у 2 т. Т. 1. Київ, 1983. 488 с.

16. Хващевська О., Котов В. Теоретичні аспекти розвитку вищої хореографічно-педагогічної освіти в Україні. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2023. Вип. 20. С. 64–73. DOI: <https://doi.org/10.31865/2414-9292.20.2023.296628>.

17. Шетеля Н. Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі культури і мистецтв на засадах аксіологічного підходу. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2022. № 7. С. 27–31. DOI: <https://doi.org/10.28925/2518-766X.2022.75>.

References

1. Bilozerska, S. (2022). Aksiologichni osnovy formuvannia profesiinoho imidzhu maibutnoho pedahoha [Axiological foundations of the formation of the professional image of the future teacher]. *Vcheni zapysky TNU im. V. Vernadskoho*, 33, 2, 133–135. <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2022.2/22> [in Ukrainian].
2. Zhuisiue, Ch. (2023). Zastosuvannia tsyfrovyykh tekhnolohii u formuvanni estetychnoi kompetentnosti maibutnikh pedahohiv zasobamy khoreorafichnoho mystetstva [The application of digital technologies in the formation of aesthetic competence of future teachers by means of choreographic art]. *Shchomisiachnyi naukovopedahohichnyi zhurnal "Molod i rynok"*, 9 (217), 135–140. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.291110> [in Ukrainian].
3. Klymiuk, Yu.-S. (2022). Aksiologichna kompetentnist maibutnikh uchyteliv khoreorafichnykh dystsyplin yak metodolohichna osnova yikh fakhovoi pidhotovky [Axiological competence of future teachers of choreographic disciplines as a methodological basis of their professional training]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: zb. nauk. prats molodykh vchenykh Drohob. derzh. ped. un-tu im. Ivana Franka*, 53, 1, 337–342. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-1-49> [in Ukrainian].
4. Kuzyk, O. (2023). Doslidnytska spadshchyna khoreorafiv XX stolittia. [The research heritage of choreographers of the 20th century]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Ser. Mystetstvoznavstvo*, 24, 144–150. <http://dx.doi.org/10.30970/vas.24.2023.144-150> [in Ukrainian].
5. Kundys, R. (2023). Vykladannia khoreorafii u vysshchii shkoli v umovakh sohodennia [Teaching choreography in higher education in today's conditions]. *Visnyk nauky ta osvity. Ser. Kultura i mystetstvo*, 4 (10), 885–897. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-885-897](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-885-897) [in Ukrainian].
6. Merlianova, O. (2018). Psykholoho-pedahohichni aspekty khoreorafichnoho vykhovannia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv [Psychological and pedagogical aspects of choreographic education of students of higher educational institutions]: *Nauk. zap. Ternop. nats. ped. un-tu im. Volodymyra Hnatiuka. Ser. mystetstvoznavstvo*. Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka, 1(38), 126–133. <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/9877> [in Ukrainian].
7. Oleksiuk, O. (2019). Rozvytok dukhovnoho potentsialu osobystosti u postneklasychnii mystetskii osviti: monohrafiia [Development of the spiritual potential of the individual in post-non-classical art education: monograph]. Kyiv : Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka [in Ukrainian].
8. Plakhotniuk, O. (2023). Vprovadzhennia osvitno-naukovoho proiektu "Khoreorafichne mystetstvo v Ukraini ta sviti: tradytsii ta tendentsii rozvytku" [Implementation of the educational and scientific project "Choreographic art in Ukraine and the world: traditions and development trends"]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia mystetstvoznavstvo*, 24, 151–162. <http://dx.doi.org/10.30970/vas.24.2023.151-162> [in Ukrainian].
9. Plakhotniuk, O. (2020). Khoreorafichno-muzychnyi analiz – suprovid tantsiuvalnoi kultury Lemkivshchyny [Choreographic and musical analysis – accompaniment of dance culture of Lemkiv region]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*.

Ser. Mystetstvoznavstvo, 21, 81–90. <http://dx.doi.org/10.30970/vas.21.2023.12132> [in Ukrainian].

10. Plakhotniuk, O. (2021). Etnosvitohliad folklornoho tantsiu v mystetskomu prostori suchasnosti [Ethnoview of folklore dance in the artistic space of modernity]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: zb. nauk. prats molodykh vchenykh Drohob. derzh. ped. un-tu im. Ivana Franka*, 35, 5, 4–8. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-5-1> [in Ukrainian].

11. Plakhotniuk, O. (2021). Znachennia vprovadzhennia standartiv vyshchoi osvity haluzi znan 02 “Kultura i mystetstvo”, spetsialnist: 024 “Khoreohrafiia” [The importance of implementing standards of higher education in the field of knowledge 02 “Culture and art”, specialty: 024 “Choreography”]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Ser. mystetstvoznavstvo*, 22, 51–59. <http://dx.doi.org/10.30970/vas.22.2021.12180> [in Ukrainian].

12. Rudenko, Yu. (2007). Ukrainska kozatska pedahohika: vytoky, dukhovni tsinnosti, suchasnist [Ukrainian Cossack pedagogy: origins, spiritual values, modernity]. Kyiv: MAUP [in Ukrainian].

13. Savchyn, L. (2023). Aksiolohiia tantsiu v kulturolohichnii paradyhmi: tradytsii i suchasnist [Axiology of dance in the cultural paradigm: traditions and modernity]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv: nauk. zhurnal*, 1, 59–64. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277634> [in Ukrainian].

14. Sapeho, Ya. (2023). Stylistychni vykonannia narodnoi khoreohrafichnoi kultury boikiv u vesnianomu-litnomu tsykli sviatkuvan [Stylistic performances of folk choreographic culture of fights in the spring-summer cycle of celebrations]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: zb. nauk. prats molodykh vchenykh Drohob. derzh. ped. un-tu im. Ivana Franka*, 65, 2, 121–127. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/65-2-16> [in Ukrainian].

15. Ushynskiy, K. (1983). Pro narodnist u hromadskomu vykhovanni [About nationality in public education]. *Vybrani pedahohichni tvory: u 2 t. T.1*, Kyiv [in Ukrainian].

16. Khvashchevska, O. (2023). Teoretychni aspekty rozvytku vyshchoi khoreohrafichno-pedahohichnoi osvity v Ukraini [Theoretical aspects of the development of higher choreographic and pedagogical education in Ukraine]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty*, 20, 64–73. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.20.2023.296628> [in Ukrainian].

17. Shetelia, N. (2022). Profesiina pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv u haluzi kultury i mystetstv na zasadakh aksiolohichnoho pidkhodu [Professional training of future specialists in the field of culture and arts based on the axiological approach]. *Muzychne mystetstvo v osvitolohichnomu dyskursi*, 7, 27–31. <https://doi.org/10.28925/2518-766X.2022.75> [in Ukrainian].

AXIOLOGICAL ASPECTS OF UKRAINIAN FOLK DANCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Vira SYNIEOK

*Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University,
Faculty of Musical Art and Choreography, Department of choreography,
Boul. I. Shamo, 18/2, Kyiv, Ukraine, 02154
e-mail: v.synieok@kubg.edu.ua*

Kostiantyn KALIIEVSKYI

*Ivan Franko National University of Lviv,
Department of Directing and Choreography,
Valova Str., 18, Lviv, Ukraine, 79088
e-mail: k.kaliievskiyi@kubg.edu.ua*

The article deals with the conceptual aspects of the value paradigms of the formative direction, which are preserved in the folk cultural heritage. The article highlights the integration processes of folk traditions and customs into the modern educational space with the involvement of axiological potential in the practical component of the educational process. Attention is focused on the search for new methodological approaches based on national principles to improve the professional education of choreographers. It is shown that Ukrainian folk dance plays a significant role in forming national consciousness with its moral and aesthetic values.

It is argued that Ukrainian folk dance is an important tool for the axiological education of students in higher education institutions. Folk culture is a source of spirituality that transmits historical experience through the prism of choreographic art. The value potential of folk choreography, which should become the foundation of basic training of specialists in art education, is noted. The key directions of the educational process aimed at understanding the concept of “national identity” using folk choreographic art are emphasised.

Attention is drawn to the main guidelines of education aimed at developing aesthetic thinking in students and determining the general line of behaviour to achieve the ideal. Important aspects of the spiritual power of the individual, which can solve complex problems and change the overall level of intellectual, moral and aesthetic development, are indicated. It is proved that the axiological principles of the educational process are inextricably linked to the spiritual content, which forms the convention of moral achievements.

Important aspects of forming Ukrainian pedagogical education principles based on ancient Cossack traditions are noted. The Cossack education aimed to combine spiritual and physical culture, forming a holistic personality with various worldview orientations. The article highlights the process of forming values in students of higher education institutions using dance art – participants of the choreographic collective “Lybid” of the training laboratory of performing skills of the Faculty of Musical Art and Choreography of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University. It is stated that students’ mastery of fundamental knowledge of Ukrainian dance and the development of technical skills and performance skills contribute to the formation of national consciousness and patriotism.

Keywords: art, choreography, dance, Ukrainian folk dance, choreographic team, choreographic education, dance culture.

Стаття надійшла до редколегії 16.01.2025

Прийнята до друку 28.05.2025